

Hoe innovatief is de Nederlandse sportsector?

Sportinnovatiemonitor brengt innovatieklimaat van de sport in kaart

Onder aanvoering van het Sportinnovator-programma van het Topteam Sport wordt in Nederland fors geïnvesteerd om de sport in de volle breedte te laten profiteren van innovaties. Om in kaart te brengen hoe innovatief de Nederlandse sportsector is, vroeg het Topteam Sport professor Henk Volberda van het Amsterdam Centre for Business Innovation van de Universiteit van Amsterdam een Sportinnovatiemonitor op te zetten. Met deze nulmeting kan de sportsector zich niet alleen vergelijken met andere sectoren, maar uiteindelijk ook met andere landen. En ook binnen de sector kan hiermee de mate van sportinnovatie vergeleken worden tussen diverse vormen van sport en bewegen.

DOOR PIETER VAN DER MEER

Henk Volberda geldt als een autoriteit op het gebied van innovatie. Hij is hoogleraar Strategisch Management en Innovatie aan de Amsterdam Business School

van de UvA en directeur van het Amsterdam Centre for Business Innovation (ACBI). Als host-instituut van het World Economic Forum onderzoekt het ACBI onder

andere het innovatievermogen van landen. In Nederland is zijn instituut bekend van de Nederlandse Innovatie Monitor, waarvoor jaarlijks 10.000 bedrijven worden

aangeschreven, en de daaraan gekoppelde Nederlandse Innovatie Prijs. De uitreiking van die prijs gebeurt sinds enkele jaren in samenwerking met AVROTROS in het tv-programma *De Wereld van Morgen* op NPO1.

Bij dat event in het Haagse Kurhaus, met VDL Groep als winnaar in 2019, raakten vertegenwoordigers van het Topteam Sport in gesprek met Volberda en zijn collega Kevin Heij van het Amsterdam Centre for Business Innovation. “Ze gaven bij ons aan: innovatie is ook belangrijk in sport. Is er daarom niet een vergelijking te maken met andere sectoren en landen? Ze vroegen eigenlijk om een nulmeting uit te voeren om te kijken hoe Nederland ervoor staat op het gebied van innovatie in de sport.” Die vraag past ook bij de ambitie van Topteam Sport om Nederland één van de meest sport-innovatieve landen ter wereld te maken.

“Als je als sportsector een goed ecosysteem hebt waarbij je goed kunt samenwerken met anderen, dan zul je ook sneller kunnen innoveren”

Henk Volberda

Verkennen en afbakenen

Volberda nam de handschoen op en begon met een eerste verkenning van het sportlandschap aan de hand van experts en betrokkenen. Het viel hem op dat Nederland al over een professioneel en geavanceerd ecosysteem voor sportinnovatie beschikt. Uit die eerste gesprekken haalde hij vier niveaus op van sportinnovatie. “Je kunt sportinnovatie zien als de ontwikkeling van nieuwe diensten en producten of sportactiviteiten die de beoefening van sport direct raken en primair gericht zijn op het bevorderen van sport en bewegen. Als je breder kijkt, kun je de vernieuwing van sportfaciliteiten en het anders organiseren van sport ook tot innovatie rekenen. Ga je nog een stap breder, dan kun je denken aan reglementaire vernieuwing en technologische ontwikkelingen als de VAR.” In de breedste definitie ziet Volberda de toegevoegde waarde die sport kan hebben voor onder andere fans. “Dat zie je bijvoorbeeld bij de opkomst van e-sports. Dat zou je ook kunnen zien als een innovatie die is afgeleid van sport.”

Op basis van interviews en gesprekken met mensen uit de sport, besloot het onderzoeksteam van Volberda de meest smalle definitie van sportinnovatie te hanteren voor de monitor: de introductie van nieuwe diensten en producten rond sportactiviteiten. Met die afbakening kon een start worden gemaakt met de nulmeting. “Daarmee kunnen we straks over de tijd heen kijken hoe de sport zich ontwikkelt en hoe sporten zich onderling onderscheiden op innovatie. Zijn bepaalde sporten nu innovatiever? Leren andersgeorganiseerden daarvan?”

“We gaan op zoek naar het ideale recept voor innovatie in de sport”

Henk Volberda

Vragenlijst

Voor deze Sportinnovatiemonitor werkt het ACBI samen met het Mulier Instituut om de gewenste parameters om te zetten in een goede vragenlijst. Deze enquête wordt gericht uitgezet binnen de sport. “We kunnen ons op van alles richten, maar de voorkeur gaat uit naar vormen van sport en bewegen met veel beoefenaars.” Zo worden bij de topsport – via de KNVB – betaaldvoetbalorganisaties aangeschreven. Via NOC*NSF worden topsportprogramma's van sportbonden benaderd. Ook grote (top)sportevenementen worden aangeschreven. Voor

PROFESSOR HENK VOLBERDA, AUTORITEIT OP HET GEBIED VAN INNOVATIE: “MET DE SPORTINNOVATIEMONITOR KUNNEN WE STRAKS OVER DE TIJD HEEN KIJKEN HOE DE SPORT ZICH ONTWIKKELT EN HOE SPORTEN ZICH ONDERLING ONDERSCHIEDEN OP INNOVATIE.”

de breedtesport wordt een aantal specifieke sporten uitgekozen. “Bij de georganiseerde breedtesport gaan we ons richten op tennis- en hockeyclubs. Voor de andersgeorganiseerde sport kiezen we fitnessscholen. Bij de ongeorganiseerde sport – kortweg te zien als sporten in de openbare ruimte – wordt een beeld gevormd van sportinnovatie bij het hardlopen en wielrennen door partijen in het bijbehorende ecosysteem te benaderen.”

“We proberen te komen tot de voorspellende factoren die een sportsector innovatief maken en hopen dat anderen daarvan kunnen leren”

Henk Volberda

Deze vragenlijst, die in november is uitgezet, kunnen de deelnemers online invullen, legt Volberda uit. “We hopen natuurlijk op een goede respons uit al die verschillende sportsectoren.” Met verschillende vragen wordt bij sportorganisaties nagegaan hoe innovatief zij zijn. “We gaan hen bijvoorbeeld vragen of ze zelf vaak met nieuwe activiteiten komen en in hoeverre ze gebruikmaken van nieuwe technologie, zoals nieuwe attributen en oplossingen.” Met de monitor wordt ook gekeken naar de factoren die ertoe leiden of een sportsector innovatief is of niet. “Je wilt eigenlijk tot een score komen waarmee je kunt zeggen: ‘Deze sport is innovatief en dat komt doordat ze andersgeorganiseerd zijn of doordat ze meer in opleiding investeren.’” Andere factoren voor innovatie die Volberda onderzoekt, zijn de mate van samenwerking en het gebruik van technologie. “Dat zie je eigenlijk al goed in sporten als schaatsen en wielrennen, die dicht op de kennisinstellingen zitten. Dat maakt ook uit of je in staat bent om tot open innovatie te komen. Als je als sportsector een goed ecosysteem hebt waarbij je goed kunt samenwerken met anderen, dan zul je ook sneller kunnen innoveren.”

Het ideale recept

Naast het vergelijkingsmateriaal zorgt de Sportinnovatiemonitor met die factoren van innovatie voor een belangrijk nieuw inzicht, zegt Volberda. “We gaan op zoek naar het ideale recept voor innovatie in de sport. We proberen te komen tot de voorspellende factoren die een sportsector innovatief maken. Je hoopt dat anderen daarvan kunnen leren en dat we dat in andere sportgebieden gaan terugzien.” Die succesfactoren kunnen later weer met andere sectoren worden vergeleken,

geeft Volberda aan. “We willen het over de tijd bekijken, binnen de sport, maar we gaan het ook zeker vergelijken met andere sectoren. Misschien scoort de sport wel heel hoog op iets als samenwerking. Misschien is de sport daar beter in dan het bedrijfsleven”, zegt hij vooruitlopend op de resultaten, die hij in het voorjaar van 2021 verwacht te kunnen presenteren.

Met deze studie kan Volberda de sportsector een niet eerder verkregen inzicht geven. “Naar de sporteconomische kant worden veel studies gedaan, maar naar de mate van sportinnovatie is veel minder onderzoek gedaan. Wat dat betreft is het goed dat innovatie ook hoger in de rangorde komt.” De sport loopt daarin nu een lichte achterstand op andere sectoren in, ziet hij. “In het bedrijfsleven weten we met de topsectoren vrij goed hoe het met innovatie staat in Nederland. Daar meten we vrij veel, ook als het gaat om de mondiale concurrentie-index, waar Nederland ook goed op scoort. Maar we weten niet hoe innovatief onze sportsector is.”

Voor herhaling vatbaar

De Sportinnovatiemonitor gaat daar nu verandering in brengen. En als het aan Volberda ligt, is dit geen eenmalige exercitie. “Een nulmeting zegt niet zo veel. Het is daarom juist goed om vaker een meting te doen, want dan kun je ook de ontwikkeling zien van sportinnovatie en of die sportsector innovatiever wordt. De veronderstelling is wel dat meer innovatie leidt tot een betere beoefening en meer inclusieve sport, en dat uiteindelijk meer mensen gaan sporten.”

Dat past naadloos bij de ambitie van het Nationaal Sportakkoord en de Nationale Kennisagenda Sport en Bewegen. “Daar ligt ook de focus op beter presteren, een leven lang bewegen en de maatschappelijke en economische waarde van sport. Als de sportsector nog innovatiever is, kan die waarde alleen maar toenemen.”

Volberda wijst daarbij ook op het effect van innovatie op het stimuleren van een gezonde leefstijl. “Als mensen door apps of andere innovaties meer worden gestimuleerd om te gaan bewegen, kun je de stijging van de zorgkosten reduceren. Dat is een ontzettend grote maatschappelijke bijdrage, maar die is nog vrij onzichtbaar. Als je die maatschappelijke bijdrage zou gaan valideren in euro's, is dat natuurlijk een enorme bijdrage die sportinnovatie kan leveren.” ●

MEER WETEN?

Ga voor meer informatie over sportinnovatie in Nederland naar: Sportinnovator.nl.